
Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:6

Ny översättning av Konkordieboken

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:14 i vilken föreslås att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att ombesörja utgivande av en modern översättning av Konkordieboken. Utskottet redovisar att det redan finns eller snart kommer att finnas nya översättningar av vissa av skrifterna i Konkordieboken och menar att det saknas skäl att ge ett uppdrag till kyrkostyrelsen att vidta några åtgärder av det slag som föreslås i motionen. Utskottet föreslår att motionen ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:14.

Motionens förslag

Motion 2016:14 av Bertil Olsson, Ny översättning av Konkordieboken

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ombesörja att Konkordieboken ges ut på nytt i en modern översättning, hela Svenska kyrkan till godo.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2016:14 i Ln 2016:7y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Konkordieboken är en samling av bekännelsesdokument som gavs ut i Tyskland 1580 för att bilägga konflikter inom och mellan de lutherska kyrkorna där. Konkordieboken (latin *concordia*, endräkt) innehåller – förutom de gammalkyrkliga trosbekännelserna och Augsburgska bekännelsen – Augsburgska bekännelsens Apologi (1531; grekiska *apologia*, försvar), Schmalkaldiska artiklarna (1537), Om påvens makt och överhöghet (1537), Luthers stora och lilla katekes (1529) och Konkordieformeln (1577). Av de dokument som finns direkt angivna i bestämmelserna i 1 kap. 1 § i kyrkoordningen om Svenska kyrkans tro, bekännelser och lära är det, förutom Bibeln, bara Uppsala mötes beslut som inte ingår i Konkordieboken.

Samfundet Pro Fide et Christianismo tog på 1940-talet initiativ till en ny översättning av Konkordieboken. Sedan 1944 har de då översatta dokumenten jämte Uppsala mötes beslut givits ut i boken *Svenska kyrkans bekännelseskrifter*. Den sjätte upplagan trycktes 2005 och en talboksutgåva kom ut 2007. Det finns ett avtal mellan Samfundet Pro Fide och Bokförlaget Verbum som bl.a. säger att förlaget till

Samfundet i god tid ska anmäla när en upplaga håller på att ta slut och en ny behöver tryckas. Det innebär att ”Svenska kyrkans bekännelseskrifter” hela tiden sedan 1944 och även nu finns tillgänglig att köpa. Texterna finns också tillgängliga på internet.

För stora delar av Konkordieboken gäller att den senaste översättningen är den som gjordes på 1940-talet. Det finns dock och är på gång vissa nya översättningar. Det gäller Martin Luthers *Lilla katekesen* med inledning och kommentar av Carl Axel Aurelius och Margareta Brandby-Cöster från 2011. Den gavs ut genom teologiska kommittén på uppdrag av kyrkostyrelsen och finns även tillgänglig för nedladdning på Svenska kyrkans webbplats. Det finns också en översättning av Luthers stora katekes från 1999 gjord av Martin Krauklis. Vissa frågor kring översättning av apostoliska och nicenska trosbekännelserna redovisas i Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:7. Det pågår ett översättningsarbete beträffande augsburgska bekännelsen. Det är Johannelunds teologiska högskola som låter nyöversätta denna från latin med ickekonfessionella kommentarer för att göra vissa delar och hänvisningar mer begripliga för en modern läsare/student. Våren 2017 hålls ett symposium kring nyutgåvan där kommentatorer från olika teologiska håll bjuds in att kommentera de olika artiklarna. Under tidig höst beräknas tryckning kunna ske.

Frågor med koppling till dem som tas upp i motionen 2016:14 har tidigare behandlats av Tillsyns- och uppdragsutskottet. Betänkandet TU 2003:15 avsåg en motion (2003:76) med förslag om att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att ”föranstalta om en nyutgåva av Svenska kyrkans bekännelseskrifter, där inledningskapitlet är nyskrivet och där bekännelseskrifternas text är språkligt reviderad eller, om så krävs, nyöversatt”. I enlighet med utskottets förslag avsåg kyrkomötet motionen. Tillsyns- och uppdragsutskottet menade att frågan om ny inledning måste prövas av det förslag som ger ut boken *Svenska kyrkans bekännelseskrifter*. Beträffande översättningar konstaterades, med hänvisning till ett yttrande 2003:20y från Läronämnden, att Svenska kyrkan inte känt behov av att auktorisera översättningar av de reformatoriska bekännelseskrifterna. Utskottet såg ingen anledning till att kyrkomötet skulle ta initiativ för att nya översättningar skulle komma till stånd. Läronämnden har i sitt yttrande 2016:7y anfört att det fordras en granskning i Läronämnden om en översättning av Konkordieboken eller någon av dess skrifter ska antas av kyrkomötet.

År 2015 avsåg kyrkomötet, också på Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag (TU 2015:16), en motion (2015:108) med förslag bl.a. om att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag ”att verka för att material tas fram som underlättar läsningen av Svenska kyrkans bekännelseskrifter”. Med hänvisning till en del aktuellt material som utskottet redovisade gjorde utskottet bedömningen att det redan finns material som underlättar läsningen av Svenska kyrkans bekännelseskrifter. Därtill pekades på att ytterligare litteratur på området är att vänta framöver.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:14.

I bakgrundsteckningen redovisas att Konkordieboken som helhet finns tillgänglig såväl som tryckt skrift som via internet. Stora delar finns bara i översättningar från 1940-talet men utskottet menar att den svenska språkdräkten inte är föråldrad på ett sådant sätt att texten därigenom blir svårtillgänglig. Det ligger dock i sakens natur att texter skrivna i huvudsak på 1500-talet inte alltid är enkla att tillägna sig.

Härtill redovisas att flera delar av Konkordieboken, om man här bara ser till texterna från 1500-talet, finns eller kommer att finnas i senare översättningar. Den mest spridda av dessa skrifter, nämligen Luthers Lilla katekes, finns i en översättning från 2011. Den centrala bekännelsetexten från reformationstiden, Augsburgska bekännelsen, förväntas föreligga i en ny översättning under reformationsåret 2017. Augsburgska bekännelsen har en särställning i kyrkoordningens bestämmelser om Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära genom att den där står i paritet med de gammalkyrkliga trosbekännelserna.

Ifråga om såväl den genom tiderna mest spridda som ifråga om den mest centrala av Konkordiebokens skrifter från reformationstiden finns alltså eller kommer snart att finnas nya översättningar. Mot den här bakgrunden ser utskottet inte att det finns skäl för kyrkomötet att uppdra till kyrkostyrelsen att vidta några särskilda åtgärder på det sätt som föreslås i motionen. Utskottet föreslår därmed att kyrkomötet avslår motion 2016:14.

Uppsala den 28 september 2016

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Anna Ekström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Margareta Carlenius, Catharina Erdtman, Kent Karlsson, Stefan Linderås, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Helena Nordvall, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist, Helena Björkman och Johan Blix.

Biskoparna Eva Brunne och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2016:7y

Ny översättning av konkordieboken

Läronämndens yttrande över motion 2016:14

Konkordieboken hör till Svenska kyrkans grundläggande dokument och utgörs av ett flertal skrifter. Om en översättning av hela Konkordieboken eller någon av dess skrifter ska antas av kyrkomötet fordras granskning i Läronämnden.

Uppsala den 31 augusti 2016

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Cristina Grenholm, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Eva-Lotta Grantén, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.